

GÖTEBORGS UNIVERSITET
PSYKOLOGISKA INSTITUTIONEN

**Skillnader i attityder till sexualitet och sexuellt beteende hos
konfirmandledare i Svenska kyrkan**

Ann-Cathrine Kroon Sahlin

Självständigt arbete 15 hp
Fördjupningsarbete i psykologi (PC1508)
Vårterminen 2013

Handledare: Sandra Buratti

Skillnader i attityder till sexualitet och sexuellt beteende hos konfirmandledare i Svenska kyrkan

Ann-Cathrine Kroon Sahlin

Sammanfattning. I den här studien har jag undersökt skillnader vilka attityder konfirmandledare inom Svenska kyrkan har angående sexualsyn och sexuella läggningar. Vidare har jag undersökt hur bekväma de känner sig att bedriva sexualundervisning inom den konfirmandundervisning som man tillhandahåller, och om det finns något samband med hur religiöst konservativa konfirmandledarna förväntas vara. Undersökningen är gjord som en enkätundersökning som besvarats av 70 respondenter från Växjö och Karlstad stift.

Resultatet visar att man inom Svenska kyrkan i de undersökta stifteten inte kan se att konservativa religiösa åsikter påverkar attityderna till sexualitet, sexuell läggning eller den egna viljan att agera sexualupplysare inom konfirmationsundervisningens ramar.

Religion och sexuell utveckling hos ungdomar är två ämnen som psykologisk forskning har visat vara inbördes beroende. Forskningen visar att religion generellt sett förknippas med en positiv sexuell utveckling för ungdomar, men att religion som baseras på bokstavstroende, konservatism och fundamentalism däremot förknippas med att ungdomar utvecklar sexuella beteenden som leder till risker för den sexuella och psykologiska hälsan (Miller & Gur, 2002).

Svenska kyrkans konfirmationsutbildning riktar sig till 14–15-åringar som befinner sig precis i början av sin sexuella mognadsfas under vilken religionen har stort inflytande på utvecklingen. Med bakgrund mot den psykologiska forskning som nämns ovan så kan Svenska kyrkan potentiellt bli en viktig utbildare av svenska ungdomar inom sexualfrågor, då man når en tredjedel av varje årskull svenska ungdomar.

Syftet med denna uppsats är därför att undersöka hur attityderna kring sexualitet och sexuell läggning skiljer sig åt mellan konfirmandledare som kommer från stift där graden av konservatism skiljer sig åt. Vidare kan det vara intressant att undersöka vilka skillnader det finns mellan vilken bild dessa konfirmandledargrupper vill förmedla gällande sexualitet och sexuellt beteende. Slutligen är det intressant att undersöka om Svenska kyrkans konfirmandledare vill ta på sig utbildningen av konfirmander i sexologiska frågor.

Konservativ eller liberal religion

Antonenko Young, Willer och Keltner (2013) beskriver hur graden av konservatism förknippas med en tendens att fatta moraliska beslut baserat på en snabb och entydig tillämpning av etablerade moraliska regler. I fråga om religiös konservatism rör det sig specifikt om att en hög grad av konservatism förknippas med en åsikt att respektive religions heliga skrift (Bibeln för kristendomen) är Guds ord som saknar fel och som därmed bör följas bokstavligt. En liberal religion kommer istället att säga att de heliga skrifterna behöver tolkas och att en entydig tillämpning av skrifterna inte kan göras.

En av de mer kända modellerna för att klassificera religiös orientering är Allports modell som delar in religiositet i extrinsikal eller intrinsikal (Whitley & Kite, 2010). Extrinsikal religiositet innebär att den troende använder religionen som ett medel för att uppnå mål som inte har något med religionen att göra. Intrinsikal religiositet innebär att den troende ser religionen som ett högre mål i sig själv och den vägledande principen för hur de lever sina liv. Man har funnit samband mellan indelning av religiositet i extrinsikal och intrinsikal och graden av konservatism såtillvida att extrinsikal religiös orientering korrelerar positivt med grad av dogmatism (Donahue, 1985). Dogmatism är ett personlighetsdrag som innebär att man inte ifrågasätter dogmer utan är generellt villig att tro på auktoriteter. Man har även funnit ett positivt samband mellan extrinsikal religiositet och fördomar (Donahue, 1985).

Attityder och dess koppling till beteende

Begreppet attityd är ett centralt område inom socialpsykologins område. Med attityd menas ur ett psykologiskt perspektiv vilka känslor en individ har gentemot andra personer, saker eller idéer. Vidare innefattar studierna av attityder hur de mäts, vilket ursprung de har, hur de kan förändras och hur de samverkar med beteenden (Kassin, Fein & Markus, 2011).

Det finns inget direkt samband mellan attityder och beteende utan attityder är en av flera faktorer som påverkar en individs beteende. Andra faktorer som också påverkar är den subjektiva normen och en egenupplevd kontroll av beteendet. Den subjektiva normen kan förklaras som vad en person tror att andra förväntar sig av henne, och kontroll över beteendet kan jämföras med självförtroende. Kombinationen av attityd, norm och kontroll leder till en intention och ett resulterande beteende, och detta beskrivs i "teorin om planerat beteende" (Ajzen, 1991).

Hur religiositet påverkar attityder kring sexualitet och sexuellt beteende

Ett flertal studier har visat att religion är en viktig faktor när det gäller sexuellt beteende och attityder till sexualitet (t.ex. Davidson, Moore & Earle, 2012).

Vad gäller koppling mellan konservativ religiositet och attityder mot sex utanför äktenskapet har en undersökning visat att ett klart sådant samband existerar (Petersen & Donnenwerth, 1997). Studien visar att konservativa protestanter har hållit fast vid att sex innan äktenskapet är moraliskt fel, medan det bland icke-konservativa med tiden har blivit acceptabelt med sex före äktenskapet.

Kopplingen mellan sexuellt riskbeteende och religion har studerats i flera studier. En avhandling undersöker hur faktorer som attityd och trossystem påverkar utvecklingen av sexuellt riskbeteende, för att ge råd om hur information riktad till riskgrupper bör utformas. Slutsatsen som görs är att en stor faktor för att minska sexuellt riskbeteende är att utbildning på området finns lätt tillgängligt för ungdomar när de befinner sig i den sexuella utvecklingsfasen (Cohen, 2010). I en annan undersökning visas att en hög grad av intrinsikal religiositet är en stark faktor när det gäller att minska riskbeteenden (Beckwith, 2007). Vidare har en undersökning visat att ungdomars religiositet inte har något samband med sexuell aktivitet eller användande av preventivmedel. Det visar sig dock i undersökningen att ungdomar som är religiösa tenderar att tycka att sexuellt umgänge hör hemma endast i fasta förhållanden, även om de inte är gifta. Tolkningen av detta är att ett fast förhållande för dessa religiösa ungdomar anses vara äktenskapsliknande förhållanden. Denna undersökning är ett exempel på att religiositet är en faktor för ungdomars sexuella beteende (Leonard, 2006). Ytterligare en undersökning visar att

amerikanska ungdomars sexuella aktivitet inte påverkas av om de är religiösa eller inte. Religiösa budskap om att idka avhållsamhet innan äktenskapet är helt verkningslösa för ungdomarnas sexuella beteende, och uppnår bara att dessa ungdomar känner större skuldskänslor kopplade till sin sexuella aktivitet. Dock har religion en inverkan på sexuellt beteende, men är inte den viktigaste grunden för beslut gällande sexuella handlingar (Regnerus, 2007). En stor studie gjord på amerikanska flickor visar hur komplex kopplingen mellan religiositet och sexuellt risktagande är, och hur religion som inte har en konservativ inriktning har en positiv inverkan på flickor i adolescensen. När det gäller religiöst engagemang så kan det kopplas till flera positiva beteenden i det sexuella umgänget. Det religiösa engagemanget kan associeras med färre sexuella partner utanför fasta relationer, och engagemanget i religion medförde också att ungdomarna var mer medvetna om riskerna att få HIV/AIDS eller att råka ut för oplanerade graviditeter, och därmed uppvisar ungdomarna ett mer ansvarsfullt och planerat användande av preventivmedel. Religiöst engagemang är inte kopplat till sexuell aktivitet generellt. Dock kompliceras bilden av att ungdomar med konservativa religiösa värderingar uppvisar högre benägenhet att ägna sig åt oskyddade samlag. Orsakerna till detta är inte klarlagda, men en teori som förs fram är att de ungdomar som har en religiös övertygelse att sexuell aktivitet innan äktenskapet är strikt förbjuden aldrig utvecklar några strategier för att skydda sig eller saknar tillräckliga kunskaper för att skydda sig på rätt sätt vid de sexuella aktiviteter som de ändå har (Miller & Gur, 2002).

Attityder mot homosexuella berörs också i ett flertal studier. En studie konstaterar att religionsutövande har påverkan på attityden mot homosexuella (Schulte & Battle, 2004), medan en annan dessutom tar med nationell kultur som en annan viktig faktor förutom religion (Adamczyk & Pitt, 2009). Ytterligare en studie visar på en svag korrelation mellan religiositet och fördomar mot homosexuella. Det inte finns någon liknande korrelation med religiositet om fördomarna istället gäller ras eller etnicitet. Skillnaden tros bero på att rasfördomarna inte kan försvaras religiöst medan fördomarna mot homosexualitet kan det i vissa religiösa kontexter (Whitley, 2009). En nyare studie konstaterar att attityder gentemot homosexualitet är något som främst styrs av en ursprunglig uppfattning om det är naturligt eller ej, och något som inte låter sig påverkas av faktabaserad argumentation. Sådana attityder tenderar att inte ändra sig hos individer. Religion är en faktor för liknande attityder (Whitehead & Baker, 2012). Jacobson (1998) konstaterar att kopplingen mellan religiositet och fördomsfullhet har för protestanter och även katoliker helt försvunnit, åtminstone bland collegestudenter där undersökningen gjorts. Dock säger inte denna undersökning något om koppling mellan fördomsfullhet och attityder till sexualitet.

Sammanfattningsvis visar vissa studier att religiositet kan vara en faktor som påverkar både attityder till sexualitet och sexuellt beteende. Sambanden är dock komplexa och mångtydiga, och kan vara influerade av andra faktorer som nationell kultur eller allmänna samhällsnormer i en vidare mening än bara religion. Detta är i linje med teorin om planerat beteende som menar att det inte bara är attityder som influera beteende utan även normer och upplevd beteendekontroll.

Svenska kyrkan

Historiskt sätt var Svenska kyrka och stat ett och därmed hade kyrkan en mer officiell ställning bunden till staten. Idag är kyrkan organisatoriskt frikopplad från det officiella Sverige, men de historiska banden är ännu inte glömda, och även om kyrkbesök och medlemstal minskar

betyder detta inte att Svenska kyrkan saknar en röst i det offentliga samtalet, och om man läser kyrkoordningen (det främsta styrdokumentet för kyrkans verksamhet) står det där att kyrkan har som målsättning att vara en kyrka för alla människor i Sverige. Den svenska folkbildning har en stark historisk förankring inom kyrkan, och än idag är det uttalat ett av fyra huvudområden som kyrkan ska ägna sig åt enligt sina statuter. Därför är det intressant att förstå hur Svenska kyrkan bidrar till folkbildningen inom sex- och samlevnadsområdet.

Växjö stift vilar på en tradition av frikyrklighet och högkyrklighet enligt vad Stacke (2011) skriver, och detta gör att konservativa värderingar kan tros leva kvar där i högre grad än i nästa utvalda stift. Högkyrklighet innebär att stor vikt fästs vid kyrkans tradition. Det som bryter mot traditionen har svårt att tolereras av högkyrkliga. Frikyrklighet i detta sammanhang syftar på en karismatisk tradition där stor tonvikt läggs på församlingens ledare vars ord följs dogmatiskt.

Karlstad stift säger i beskrivningen av vad och hur stiftet är att de ”inte vill dra gränser i folket för kyrkans omsorg och kyrkans förbön”. Kombinerat med att man hävdar en stark folkkyrklig tradition och att man vill vara till tjänst leder detta till en förväntan att olika uttryck av livsstilar tolereras i högre utsträckning än vad som förväntas för Växjö. Folkkyrklig kan väl ses som ett annat ord för villig att anpassa sig till samhällets normer. Att vara folkkyrka innebär att man finns till för alla människor i sin intressesfär, vilket för Svenska kyrkan innebär Sverige (Svenska kyrkan, 2013a).

Utifrån teorierna om intrinsikal och extrinsikal religiositet förväntar jag mig att Karlstad är mer intrinsikal och uppvisar en lägre grad av konservatism än Växjö (Antonenko Young, Willer & Keltner, 2013; Donahue, 1985; Whitley & Kite, 2010).

Att göra generaliseringar om vad konservativt/högkyrkligt och folkkyrkligt/lågkyrkligt egentligen innebär och den exakta korrelationen till skalan för intrinsikal och extrinsikal religion för olika frågor kan vara vanskligt. Alla dessa begrepp är sammansatta och komplexa, men för syftena med den här undersökningen är det en lämplig förenkling att ställa konservativt och extrinsikalt som kontrast mot modernt, folkkyrkligt och intrinsikalt inom sexualfrågorna som här behandlas.

Hypoteser/Undersökningsfrågor

H1: I enlighet med Petersen och Donnenwerth (1997) studie som visade att konservativ religion kan kopplas till en negativ attityd mot sexualitet utanför äktenskapet förväntar jag mig att konfirmandledarna från Karlstad stift tycker att samboskap och onani är mer acceptabelt än konfirmandledarna från Växjö.

H2: I enlighet med Whitley (2009) och Schule & Battle (2004) förväntar jag mig att konfirmandledarna från Karlstad stift tycker att sexuella läggningar så som homosexualitet, bisexualitet, transsexualitet är mer acceptabelt än konfirmandledarna från Växjö.

H3: I enlighet Cohen (2010) som konstaterar att bästa sättet att förhindra sexuellt riskbeteende är via tillgång till information och Beckwith (2007) som kopplar intrinsikal religion till minskat riskbeteende förväntar jag mig att Karlstad uppvisar en mer positiv inställning och högre skattning av viljan att bedriva sexualundervisning jämfört med Växjö.

Metod

Informanter

För att nå till målgruppen konfirmandledare skickades enkäten elektroniskt till 120 kyrkoherdar inom Svenska kyrkan i Växjö stift samt Karlstad stift med en uppmaning att vidarebefordra enkäten till relevanta personer inom respektive församling eller pastorat. Stiften valdes ut utanför storstadsområdena, då man i många fall förväntar sig att storstäderna är mer toleranta, men med olika kyrkliga traditioner. Karlstad med en mer folkkyrklig tradition och Växjö som mer högkyrkligt eller konservativt och det kan därför vara intressant att jämföra resultaten från de två olika stiften då stiften har en viss grad av autonomi och ligger geografiskt åtskilda. Församling/pastorat är den organisatoriska enhet inom Svenska kyrkan som respektive kyrkoherde ansvarar för.

Adresserna har erhållits via respektive stift centralt. Då stiften centralt inte håller epost-listor till samtliga konfirmandledare, utan endast till kyrkoherdarna har detta bidragit till att enkäten inte nått ut ett representativt urval för samtliga konfirmandledare, då 60 % av de svarande är präster. Därmed kan troligen inga slutsatser dras om svaren på enkäten varierar mellan olika yrkeskategorier inom kyrkan då urvalet är i minsta laget.

På de flesta av enkätfrågorna så har omkring 70 personer svarat, 27 från Karlstad stift och 43 från Växjö, vilket ger en svarsprocent omkring 58% ställt i relation till antalet skickade enkätmejl.

Instrument

Undersökningen har gjorts med hjälp av en enkät, och samtliga frågor finns bifogade i Appendix A.

Tre olika typer av frågor användes. Frågor där ett av flera svar var möjligt, frågor där ett eller flera svar fick ges, och frågor där informanterna skulle bedöma på en skala 0-100 mellan ett motsatspar vad de tyckte. Exempel på motsatspar är Inte alls – Helt och hållet. Frågorna är mina egna framtagna för att belysa sexualsyn och syn på kyrkans roll i sexualupplysningen hos respondenterna.

För att studera hypotes 1 har jag tittat på svaren från följande fråga i enkäten som berör vilken syn informanterna förmedlar till sina elever gällande samlevnadsformer och sexuella bruk.

11. Vilken bild förmedlar ni gällande: Samboskap, onani (0-100 där 0=Oacceptabelt och 100=Acceptabelt)

För att pröva hypotes 2 har jag använt följande fråga för att undersöka informanternas sexualsyn gällande sexuell läggning:

9. Vilken bild förmedlar du angående: homosexualitet, bi-sexualitet, transsexualitet (Ett av följande val möjligt: Osunt, Olämpligt, Okej så länge det ej sker öppet, Normalt, Vet ej, Vill ej svara, Ingen åsikt)

För att i enlighet med hypotes 3 belysa om respondenterna känner sig bekväma med, har kunskapen för det, och viljan att agera som sexualupplysare tittar jag på resultatet för följande fråga.

21. Hur bekväm är du med att hålla undervisning i sex/samlevnad? (skala 0-100 Inte alls-Helt och hållet)

Tillvägagångssätt

Utskicket gjordes via epost under mars och april 2013 till de 120 kyrkoherdarna i de två stiftet (Växjö och Karlstad). Adresserna hämtades via respektive stifts hemsida. Förutom det första inbjudningsmejl att delta i undersökningen skickades två påminnelsemejl efter en respektive två veckor. Enkätsvaren har behandlats helt anonymt, och inga individuella svar kan spåras till de svarande vilket informanterna informerades om vid utskicket. Enkäten skapades och hanterades via web-verktyget Qualtrics.

Dataanalys

Statistikbearbetning har genomförts med t-test och Pearson chi-square test med hjälp av SPSS 21.

Resultat

Hypotes 1 – Förmedlad sexualsyn

Angående såväl samboskap som onani svarar respondenterna att synen de förmedlar till sina konfirmander är att dessa bruk är helt acceptabla. Resultatet från t-test mellan Karlstad stift ($M=88$, $s=22$) och Växjö stift ($M=86$, $s=28$) visar att det inte fanns någon signifikant skillnad i svaren, $t(44)=-,027$ $p=,78$, för onani. Inte heller fanns det någon skillnad mellan Karlstad stift ($M=94$, $s=14$) eller Växjö stift ($M=90$, $s=17$) gällande vilken bild de förmedlar om samboskap, $t(46)=-0,68$ $p=,50$.

Hypotes 2 – Förmedlade attityder gällande sexuell läggning

Angående homosexualitet svarar 95 % (Karlstad) respektive 82 % (Växjö) att de till konfirmanderna förmedlar en bild av att detta är normalt (se Tabell 1). Motsvarande för bisexualitet är 75 % respektive 66 %. För Växjö stift förekommer enstaka svar att transsexualitet skulle vara osunt (se Tabell 2). Vid jämförelse mellan Växjö och Karlstad syns ingen signifikant skillnad för vilken bild de förmedlar angående homosexualitet, $\chi^2(2, N=48)=3,13$, $p=,37$, bisexualitet, $\chi^2(2, N=49)=2,37$, $p=,80$, samt transsexualitet, $\chi^2(2, N=49)=3,40$, $p=,64$.

Tabell 1

Svarsfrekvenserna i procent för Karlstad till frågan om vilken bild som förmedlas för följande:

	Osunt	Olämpligt	Okej så länge det inte sker öppet	Normalt	Vet ej	Vill ej svara	Ingen åsikt
Homosexualitet	0	0	0	95	0	0	5
Bi-sexualitet	0	5	0	75	15	0	5
Transsexualitet	0	5	0	75	15	0	5

Tabell 2

Svarsfrekvenserna i procent för Växjö till frågan om vilken bild som förmedlas för följande:

	Osunt	Olämpligt	Okej så länge det inte sker öppet	Normalt	Vet ej	Vill ej svara	Ingen åsikt
Homosexualitet	0	0	0	82	7	7	4
Bi-sexualitet	0	7	3	66	14	7	3
Transsexualitet	3	7	0	52	28	3	7

Hypotes 3 – Vilja till sexualundervisning

När det gäller den tredje hypotesen rörande skillnader i attityd till hur bekväm man känner sig att agera som sexualupplysare så visar analyser på fråga 21 att det inte var någon signifikant skillnad mellan Karlstad stift ($M=83$, $s=20$) och Växjö stift ($M=73$, $s=23$, $F(1, 44)=0,54$, $p=,47$).

Diskussion

Syftet med denna uppsats är därför att undersöka hur attityderna kring sexualitet och sexuell läggning skiljer sig åt mellan konfirmandledare som kommer från stift där graden av konservatism skiljer sig åt.

Vad gäller sexualsynen i Karlstad jämfört med Växjö visar resultatet att det inte kan ses någon signifikant skillnad mellan de två stiftens tvärtemot vad som förväntas enligt Petersen och Donnenwerth (1997). Detta kan bero på spridning av sexualsynen inom respektive stift, så att skillnad på stiftsnivå inte syns i denna undersökning. Vidare så anses samboskap och onani som högst acceptabla av konfirmandledare från båda stiftens då medelvärdena för denna fråga är speciellt höga. Dessa åsikter kan nog anses vara i linje med samhällets attityder till dessa fenomen.

Heterosexualitet men även homosexualitet förmedlas vara helt normalt av nästan alla respondenter, och även bi-sexualitet, och transsexualitet förmedlas av majoriteten som något normalt. Den förväntade skillnaden mellan de två olika stiftens kan inte ses till någon signifikant nivå. Resultatet från denna fråga kan väl anses ligga inom gränsen för hur befolkningen i stort ser på olika uttryck för sexualitet, även om detta inte har undersökts i detalj här. Skillnaden mellan stiftens i grad/typ av religiositet ger i alla fall inte upphov till några signifikanta skillnader till vilken bild som förmedlas i konfirmationsundervisningen. Detta resultat kan tolkas som att det stöder Jacobson (1998) i slutsatsen att det inte förväntas något samband mellan fördomsfullhet och grad eller form av religiositet.

När det gäller hypotes 3 visar resultatet att vilja och förmåga att bidra till sexualundervisningen är i båda stiften hög. Respondenterna skattar att de i hög grad är bekväma med att hålla i sexualundervisning under konfirmationsundervisningen. En tolkning som ligger nära till hands för svaret att de är bekväma med att undervisa är att de därmed anser att sexualundervisningen har en given plats inom konfirmationens ram, och att sexualundervisningen som en del av konfirmationsundervisningen är i det närmaste helt okontroversiell för de som jobbar med ungdomar i Svenska kyrkan i både Växjö och Karlstad stift. Enligt teorin om planerat beteende kan det också förväntas att sexualundervisningen utförs på ett engagerat sätt. Resultatet är i linje med det som kommit fram på övriga frågor, där det är liberala attityder som råder. Skillnader på stiftsnivå kan tänkas vara mindre än variationerna inom respektive stift, för tvärtemot vad som kunde ha förväntats utifrån teorin om skillnad i grad av konservatism mellan de två stiften så skulle det skilja i resultaten för respektive stift, men det verkar inte vara fallet (Stacke, 2011; Svenska kyrkan, 2013a).

De förväntade skillnaderna mellan Växjö och Karlstad stift med avseende på hög- eller lågkyrklig inriktning på teologin i hypoteserna kunde inte alls påvisas i resultatet av studien. Det går att spekulera att traditionerna inte längre påverkar de som besvarat enkäten, eller att tiden har jämnat ut attityderna i takt med att samhället förändras, och som framförts ovan i diskussionen så är Svenska kyrkan centralt ganska klara med vad som är deras teologiska ståndpunkt gällande exempelvis samkönade äktenskap. Detta går i linje med teorin om planerat beteende, som ju säger att personer inte enbart agerar utifrån sina attityder, utan även den allmänna normen väger in (Ajzen, 1991). Denna teori är en möjlig förklaringsmodell till varför förväntade skillnader mellan de olika stiften inte kan iaktas. De eventuella skillnaderna i attityder som kan grunda sig i teologiska ställningstagande jämnas ut av att samhällsnormen är tolerant när det gäller sexualitetens olika aspekter.

Validitet och vidare forskning

En sak att beakta när man ska tolka resultatet är att urvalet med 70 personer som besvarat enkäten är ganska litet, och det kan vara så att de som tycker att ämnet är kontroversiellt och som är mer negativa till sexualupplysning i samband med Svenska kyrkan inte alls besvarat enkäten. De svar som har kommit in kan även präglats av social önskvärdhet där man velat framställa sig i mer positiva dager, dock bör anonymiteten motverka en sådan tendens.

Jag har också kopplat grad av konservatism till enbart den organisatoriska tillhörigheten hos konfirmandledarna. Detta ger en osäkerhet då spridningen inom respektive stift kan vara stor mellan enskilda församlingar och enskilda medarbetare. Det hade varit bättre att mäta graden av konservatism i enkäten för att kunna dra bättre slutsatser.

Frågorna i den här studien undersöker inte explicit hur konfirmandledarna kopplar sexualundervisningen till teologi, utan denna undersökning är gjord från primärt ett sexologiskt/psykologiskt perspektiv, och det skulle kunna vara intressant att också studera en liknande frågeställning från ett mer religionsvetenskapligt eller tvärvetenskapligt perspektiv.

Vidare förslag för framtida forskning vore det att nå ut direkt till fler konfirmandledare från hela Svenska kyrkan (samtliga stift), men ett sådant projekt skulle förmodligen behöva både sanktion av och djupare samarbete med Svenska kyrkan än vad som här varit fallet.

Referenser

- Adamczyk, A., & Pitt, C. (2009). Shaping attitudes about homosexuality: The role of religion and cultural context. *Social Science Research*, 38(2), 338-351. doi: <http://dx.doi.org/10.1016/j.ssresearch.2009.01.002>
- Ajzen, I. (1991). The theory of planned behavior. *Organizational Behavior and Human Decision Processes* 50(2): 179–211. doi: 10.1016/0749-5978(91)90020-T.
- Antonenko Young, O., Willer, R., & Keltner, D. (2013). “Thou shalt not kill”: Religious fundamentalism, conservatism, and rule-based moral processing. *Psychology of Religion and Spirituality*, 5(2), 110-115. doi:<http://dx.doi.org/10.1037/a0032262>
- Beckwith, H. D. (2007). *Risky behavior in college students: The influence of religiosity and spirituality*. (Order No. AAI3238923, *Dissertation Abstracts International: Section B: The Sciences and Engineering*, , 6045). Retrieved from <http://search.proquest.com/docview/622017329?accountid=11162>. (622017329; 2007-99008-195)
- Cohen, A. (2010). Sexual risk behaviors: Who is vulnerable? an extensive literature review of sexual risk practices and the development of a pamphlet for an at-risk community. (Order No. AAI3399789, *Dissertation Abstracts International: Section B: The Sciences and Engineering*, , 2031). Hämtad från <http://search.proquest.com/docview/815572976?accountid=11162>. (815572976; 2010-99180-211)
- Dahl, A. L. (2012). *Sexual and religious identity development among adolescent and emerging adult sexual minorities*. (Order No. 3461333, Utah State University). *ProQuest Dissertations and Theses*, , 152. Hämtad från <http://search.proquest.com/docview/881106684?accountid=11162>. (881106684)
- Davidson, J. K., Moore, N. B., Earle, J. R., & Davis, R. (2008). Sexual attitudes and behavior at four universities: Do region, race, and/or religion matter? *Adolescence*, 43(170), 189-220. Hämtad från <http://search.proquest.com/docview/622101756?accountid=11162>
- Donahue, M. J. (1985). Intrinsic and extrinsic religiousness: Review and meta-analysis. *Journal of Personality and Social Psychology*, 48(2), 400-419. doi:<http://dx.doi.org/10.1037/0022-3514.48.2.400>
- Jacobson, C. K. (1998). Religiosity and prejudice: an update and denominational analysis. *Review of Religious Research*, 39, 264-271.
- Kassin, S., Fein, S., & Markus, H. R. (2011). *Social Psychology, 8th edition*, Belmont CA., Cengage Learning.
- Leak, G. K. (1993). Relationship between religious orientation and love styles, sexual attitudes, and sexual behaviors. *Journal of Psychology and Theology*, 21(4), 315-318. Hämtad från <http://search.proquest.com/docview/618450677?accountid=11162>
- Leonard, K. C. (2006). *Does religion play a role in adolescents' sexual activity? an investigation of high school seniors' beliefs and behaviors*. (Order No. 3209823, Boston College). *ProQuest Dissertations and Theses*, , 153-153 p. Hämtad från <http://search.proquest.com/docview/305359261?accountid=11162>. (305359261)

- Miller, L., & Gur, M. (2002). Religiousness and sexual responsibility in adolescent girls. *Journal of Adolescent Health, 31*(5), 401-406. doi:[http://dx.doi.org/10.1016/S1054-139X\(02\)00403-2](http://dx.doi.org/10.1016/S1054-139X(02)00403-2)
- Petersen, L. R., & Donnenwerth, G. V. (1997). Secularization and the influence of religion on beliefs about premarital sex. *Social Forces, 75*(3), 1071-1088. Hämtad från <http://search.proquest.com/docview/619087070?accountid=11162>
- Regnerus, M. D. (2007). *Forbidden fruit: Sex and religion in the lives of american teenagers* Oxford University Press, New York, NY. Hämtad från <http://search.proquest.com/docview/621698836?accountid=11162>
- SCB (2013). *Befolkningsstatistik* Hämtad 8 maj -13 från http://www.scb.se/Statistik/BE/BE0101/2012A02F/Be0101Medelalder_vid_giftermal_18_18_2012.xls.
- Schulte, L. J., & Battle, J. (2004). The relative importance of ethnicity and religion in predicting attitudes towards gays and lesbians. *Journal of Homosexuality, 47*(2), 127-141. Hämtad från <http://search.proquest.com/docview/620509979?accountid=11162>
- Stacke, A. (2011). Högkyrklig vid altaret och gammalkyrklig i predikstolen. *Svensk kyrkotidning, 6*, 112.
- Svenska kyrkan (2013a). *Det här är Karlstad stift*. Hämtad 12 jun -13 från <http://www.svenskakyrkan.se/default.aspx?id=647227>
- Svenska kyrkan (2013b). *Församlingsstatistik*. Hämtad 7 maj -13 från <http://www.svenskakyrkan.se/statistik>
- Whitehead, A. L., & Baker, J. O. (2012). Homosexuality, religion, and science: Moral authority and the persistence of negative attitudes. *Sociological Inquiry, 82*(4), 487-509. doi:<http://dx.doi.org/10.1111/j.1475-682X.2012.00425.x>
- Whitley, B. E. (2009). Religiosity and attitudes toward lesbians and gay men: A Meta-Analysis. *International Journal for the Psychology of Religion, 19*, 21-38.
- Whitley, B. E., Kite, M. E. (2010). *The psychology of prejudice and discrimination*. Belmont CA: Wadsworth.

Appendix A

Enkätfrågor

1. Hur gammal är du?

2. Är du

- Kvinna
- Man

3. Vilken är din högsta avslutade utbildning?

- Grundskola
- Gymnasium
- Universitet/högskola
- Annan

4. Vilken är din roll i konfirmationsundervisningen?

- Präst
- Diakon
- Pedagog
- Ungdomsledare
- Annan

5. Verkar din församling i

- Storstad (över 100.000)
- Mellanstor stad (20.000-100.000)
- Mindre samhälle (Under 20.000)

6. Hur stor andel av konfirmationsundervisningen ägnas åt sex/samlevnad?

0-100 % (Glidande skala)

7. Vilket budskap vill du som konfirmandledare förmedla angående sexuellt umgänge?

- a. Är enbart förbehållet äkta makar

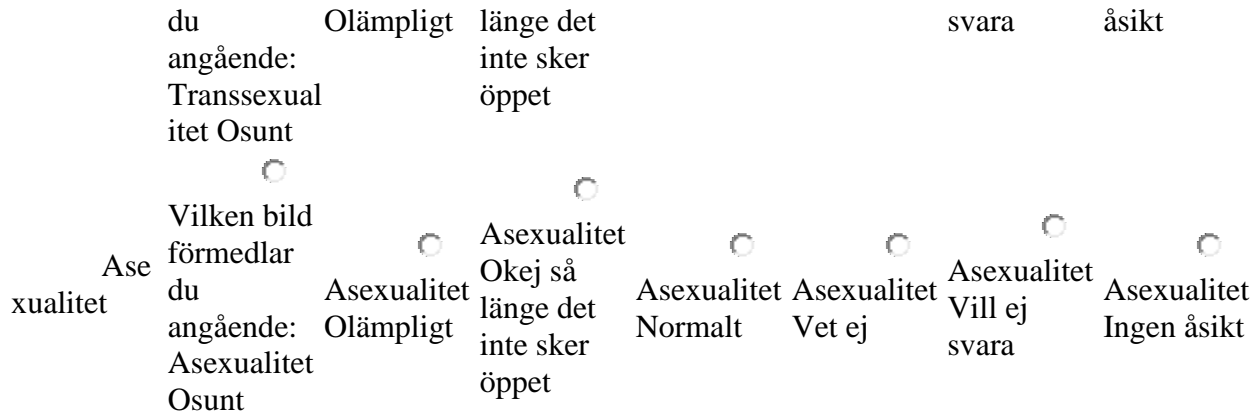
- b. Acceptabelt för sambos
- c. Acceptabelt i en fast relation
- d. Acceptabelt om båda samtycker
- e. Vet ej
- f. Vill ej svara

8. Vad styr hur ni lägger upp undervisningen om sex/samlevnad? (Flera alternativ möjliga)

- a. Svenska Kyrkans riktlinjer
- b. Personliga åsikter
- c. Konfirmandernas intresse och mognad
- d. Annat
- e. Vill ej svara

9. Vilken bild förmedlar du angående:

Homosexualitet	<p>☐</p> <p>Vilken bild förmedlar du angående: Homosexualitet Osunt</p>	<p>☐</p> <p>Homosexualitet litet Olämpligt</p>	<p>☐</p> <p>Homosexualitet Okej så länge det inte sker öppet</p>	<p>☐</p> <p>Homosexualitet litet Normalt</p>	<p>☐</p> <p>Homosexualitet Vet ej</p>	<p>☐</p> <p>Homosexualitet Vill ej svara</p>	<p>☐</p> <p>Homosexualitet Ingen åsikt</p>
Heterosexualitet	<p>☐</p> <p>Vilken bild förmedlar du angående: Heterosexualitet Osunt</p>	<p>☐</p> <p>Heterosexualitet Olämpligt</p>	<p>☐</p> <p>Heterosexualitet Okej så länge det inte sker öppet</p>	<p>☐</p> <p>Heterosexualitet Normalt</p>	<p>☐</p> <p>Heterosexualitet Vet ej</p>	<p>☐</p> <p>Heterosexualitet Vill ej svara</p>	<p>☐</p> <p>Heterosexualitet Ingen åsikt</p>
Bisexualitet	<p>☐</p> <p>Vilken bild förmedlar du angående: Bisexualitet Osunt</p>	<p>☐</p> <p>Bisexualitet Olämpligt</p>	<p>☐</p> <p>Bisexualitet Okej så länge det inte sker öppet</p>	<p>☐</p> <p>Bisexualitet Normalt</p>	<p>☐</p> <p>Bisexualitet Vet ej</p>	<p>☐</p> <p>Bisexualitet Vill ej svara</p>	<p>☐</p> <p>Bisexualitet Ingen åsikt</p>
Transsexualitet	<p>☐</p> <p>Vilken bild förmedlar du angående: Transsexualitet Osunt</p>	<p>☐</p> <p>Transsexualitet Olämpligt</p>	<p>☐</p> <p>Transsexualitet Okej så länge det inte sker öppet</p>	<p>☐</p> <p>Transsexualitet Normalt</p>	<p>☐</p> <p>Transsexualitet Vet ej</p>	<p>☐</p> <p>Transsexualitet Vill ej svara</p>	<p>☐</p> <p>Transsexualitet Ingen åsikt</p>

10. Tar ni upp hälsorisker som förknippas med sexuell aktivitet (exempelvis ofrivillig graviditet, sexuellt överförbara sjukdomar, HIV, HPV)

- Ja
- Nej

11. Vilken bild förmedlar ni gällande:

0 (Oacceptabelt)- 100 (Acceptabelt) (Glidande skala)

Samboskap	<input type="text"/>
Avhållsamhet	<input type="text"/>
One night stands	<input type="text"/>
Polyamori	<input type="text"/>
Onani	<input type="text"/>
Porrfilmer	<input type="text"/>

12. Informerar ni ungdomarna om olika preventivmedel?

- Ja
- Nej

13. Tycker du att konfirmanderna bör vänta med:

Ja	Nej	Motivera varför
☐ - Ja - sex i	☐ - Nej - sex i	<input type="text"/> - Motivera varför - sex

ex i alla former
alla former

alla former

i alla former

- Ja -
amlag samlag

- Nej -
samlag

- Motivera varför -

- Ja -
etting petting

- Nej -
petting

- Motivera varför -

petting

14. Sexdebuten för svenska ungdomar sker idag i genomsnitt vid 16-17 års ålder. Vid vilken ålder anser du att det är lämpligt att begå sin sexdebut?

- 12 år eller yngre
- 13-15 år
- 16-18 år
- 19-21 år
- 22 år eller äldre

15. Tror du att konfirmanderna lyssnar på vad du har att säga gällande sex/samlevnad?

- Ja, alltid
- Nej, aldrig

16. Vilka av följande delområden tycker du är viktiga att ta upp (flera val möjliga)

- Preventivmedel/graviditet
- Sjukdomar
- Sexuell läggning
- Utveckling under puberteten
- Respekt
- Samband mellan droger/sex
- Petting/hängel
- Förälskelse/kärlek
- Att göra slut
- Inget av ovanstående

17. Hur värderar du att dina kunskaper inom sex/samlevnad täcker behovet för att kunna undervisa konfirmanderna inom detta område?

0 (Inte alls)-100 (Fullständigt) (Glidande skala)

18. Vad har du för syfte med undervisningen i sex/samlevnad? (Flera val möjliga)

- Ge kunskap om puberteten
- Rusta dem inför vuxenlivet
- Avskräcka från att göra misstag
- Enligt bibeln uppmana till avhållsamhet innan äktenskapet
- Ge kroppskännedom
- Ge kunskap om hälsorisker (HIV, könssjukdomar, ofrivillig graviditet)
- Lära ut att visa respekt gentemot sina medmänniskor/partner

19. Hur ser du på kvaliteten på det material som du använder för undervisning i sex/samlevnad?(Flera svar möjliga)

- Gammalt/förlegat
- Stelt och högravande språk
- Ej aktuellt
- Vänder sig ej till ungdomar
- För modernt och fritt
- Jag är nöjd
- Ingen åsikt

20. Vilken åsikt förmedlar ert studiematerial angående:

		Positiv	Negativ	Neutral	Vet ej
		☐			
HBTQ	Vilken åsikt förmedlar ert studiematerial angående: HBTQ	☐	☐	☐	☐
			HBTQ Negativ	HBTQ Neutral	HBTQ Vet ej
		☐			
Sex före äktenskapet	Vilken åsikt förmedlar ert studiematerial angående: Sex före äktenskapet	☐	☐	☐	☐
			Sex före äktenskapet Negativ	Sex före äktenskapet Neutral	Sex före äktenskapet Vet ej
		☐			

21. Hur bekväm är du med att hålla undervisning i sex/samlevnad?

0 (Inte alls)-100 (Helt och hållet) (Glidande skala)

22. Vem bör ta ansvaret för undervisning i sex/samlevnad? (Flera svar möjliga)

- Skolan
- Kyrkan
- Familjen
- Annan
- Ingen